Lokaal Alternatief:
De fractie van Lokaal Alternatief wil meer informatie over de veranderingen in het samen delen van data. Met name de zorg om de bescherming van data, de AVG aspecten, de kosten die hiermee eenmalig en/of structureel gemoeid zijn, hoe en wanneer de aanpassing van kracht wordt en welke impact een en ander wellicht (ook op de langere termijn) op de gemeentelijke organisatie zal of kan hebben.
Vraag: achtergrondinformatie.

Brief van de VNG d.d. 3-12-2020 "Data delen en open maken".

Algemeen
De VNG wil een "Platform voor data delen" gaan inzetten dat ondersteunt bij het delen en gebruiken van data. Hiervoor is het nodig dat partijen, zoals andere overheden, leveranciers van softwarediensten en ketenpartners ook actief samen data gaan delen en gebruiken. Afhankelijk van de data wordt bepaald of dit in een open of in een meer gesloten vorm moet plaatsvinden. Ook wordt benoemd wie welke data deelt en wie welke data waarvoor mag gebruiken. Het geheel van afspraken over data wordt in een datadeal samengebracht.
Gemeenten zijn partner in deze datadeal en kunnen profiteren van nieuwe data die gedeeld wordt door datapartners. Om data te delen is het noodzakelijk dat gemeenten de data op dezelfde wijze en dezelfde data gaan delen. Het is meer dan alleen het delen van data, maar bevat ook bestuurlijke afspraken, samenwerkingsafspraken, (data)standaarden, datakwaliteitsnormen, distributie-afspraken, afspraken over privacy.

Om gemeenten daarbij te ondersteunen gaat de VNG een kennisplatform inrichten. Onderzocht wordt of dit kennisplatform een onderdeel kan zijn van "Waarstaatjegemeente".

In juli 2021 zal de nieuwe Europese Open Data Richtlijn worden geïmplementeerd in de Wet hergebruik overheidsinformatie (Who). Op dit moment is de overheid verplicht om op verzoek van burgers, bedrijven en onderzoeksinstellingen openbare overheidsinformatie (vrijwel gratis) voor hergebruik beschikbaar te stellen. Gemeenten zullen ook onderzoeksdata beschikbaar moeten stellen als open data.

Met het delen van data zal rekening moeten worden gehouden met de AVG, Auteurswet en beginselen van behoorlijke bestuur.

Gemeenten zijn in bepaalde gevallen wettelijk verplicht om informatie openbaar te maken en te publiceren. Dit in het kader van de Wet elektronische publicaties, GEO-informatie (Europese Richtlijn) of in antwoord op een verzoek in het kader van de Who en de Wob. Het wetsvoorstel Wet open overheid houdt een verplichting in om 11 informatiecategorieën actief openbaar te maken.

Opstellen van een kennisplatform door de VNG:
Om gemeenten te ondersteunen bij het delen, vinden en toepassen van data zal de VNG een kennisplatform inrichten. Met dit platform informeert de VNG welke datadeals eraan komen of al gesloten zijn.
Dit kennisplatform zal inzicht geven in:
- Wat de gemeenten moeten, wat gewenst is, wat mag (juridisch kader) en welke data gedeeld kan worden.
- Beschikbare standaarden, datadeals, handvatten en tools om het gewenste ambitieniveau te kunnen realiseren.
- Het monitoren van de voortgang van de gemeenten bij het behalen van de datadeel doelstellingen.
- De vindplaats van gewenste data.

- De systematiek hoe een open data-initiatief kan groeien en zich kan ontwikkelen.

Op dit moment heeft de VNG een aantal kennisplatforms:
- ORI (open raadsinformatie).
- PLOOI (platform openbare overheidsinformatie).
- DEGO (Datadeal energietransitie).
- Corona dashbord.

Voor het delen en uitwisselen van data wordt gesteld dat deze “FAIR” moeten zijn en ten behoeve van ketenpartners en hergebruikers zo veel mogelijk als open data aangeboden moet worden. FAIR staat voor vindbaar (Findable), toegankelijk (Accessible), interoperabel (Interoperable) en herbruikbaar (Re-usable). Voor elke vorm van data delen maken gemeenten onderling standaard afspraken.

Aanpassing Who:
De Europese Unie heeft in 2019 de nieuwe Open Data Richtlijn vastgesteld die in Nederland zal worden geïmplementeerd in de Wet hergebruik overheidsinformatie (Who).
Onder de huidige Who zijn overheden verplicht om op verzoek van burgers, bedrijven en onderzoeksinstellingen openbare overheidsinformatie voor hergebruik beschikbaar te stellen. Dit bij voorkeur in machinaal leesbaar formaat.
Door nieuwe elementen van de Open Data Richtlijn zal de Who aangepast worden. De verwachting is dat de inwerkingtreding per 1 juli 2021 zal plaatsvinden, echter door Corona wordt dit later.
Nieuwe elementen zijn:
- De verplichting om dynamische, real-time data door middel van API (application programming interfaces) te ontsluiten.
- Gemeenten moeten op verzoek onderzoeksdata, die met overheidsmiddelen gefinancierd werden, beschikbaar kunnen stellen als open data, zoals geo-informatie, milieudata en statistieken.

Hoe kan de gemeente op dit moment aan de slag:
Er kan een dataportaal worden ingericht, bijvoorbeeld als pagina op de gemeentelijke website.
Door het inrichten van één pagina op de website is data beter vindbaar.

Welke data kan gedeeld worden:
Gestart kan worden met informatie over:
- *Openbare raadsvergaderingen*:
  Raadsinformatie is zowel voor burgers als journalisten en onderzoekers een interessante bron van informatie. Door verschillen in publicatie en metadatering tussen gemeenten is raadsinformatie beperkt te doorzoeken, te vergelijken en opnieuw te gebruiken. Voor uniformiteit is ORI, Open Raadsinformatie, als standaard ontwikkeld. Leveranciers van raadsinformatiesystemen spreken dan dezelfde taal spreken en wordt raadsinformatie uitwisselbaar en vergelijkbaar voor hergebruik. Alle documenten van de gemeenteraad: besluiten, agenda’s, moties, amendementen en beleidsstukken worden dan eenvoudig en collectief toegankelijk.
- *Openbaarmaking in het kader van de Wob.*
  Er wordt door de VNG een standaard ontwikkeld voor de Wob-documenten. Hiervoor is een handreiking in de maak.

Wat zijn de gevolgen voor de gemeente Kerkrade?
Vanuit informatiebeleid ondersteunt de gemeente Kerkrade het initiatief van de VNG om te komen tot een platform, waarin de gemeenten en ketenpartners data actiever gaan delen. Momenteel is het echter nog te vroeg om een indicatie te geven van de eenmalige en structurele kosten. Zodra de ontwikkelingen binnen dit platform concreter worden en de softwareleveranciers in kaart hebben gebracht wat dit gaat beteken voor hun eigen positie, kunnen wij hier gericht een uitspraak over doen. De gemeente blijft deze ontwikkeling, net als andere landelijke ICT ontwikkelingen, actief volgen. Uiteraard zijn de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de privacywetgeving daarbij de richtinggevende kaders.

De Wet elektronische bekendmaking en de Wet open overheid zijn wetten waar de gemeente op termijn aan moet voldoen. Als het gaat om de Wet elektronische bekendmaking dan voldoet de gemeente daar op de meeste punten al aan. De wet werkt met een landelijk systeem DROP (Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties) waarvoor de gemeente jaarlijks een bedrag betaalt. Kerkrade publiceert sinds 2020 besluiten digitaal. De beleidsregels zijn een aantal jaren gedigitaliseerd. Er moet enkel op het punt van terinzagelegging van stukken nog een en ander geregeld worden. Hiervoor heeft de gemeente tot 1-1-2022 de tijd en wordt hetzelfde landelijke systeem gebruikt. Publicaties worden geanonimiseerd conform de door het Rijk opgestelde handreiking.

De Wet open overheid is recentelijk aangenomen door de Tweede Kamer (wijzigingsvoorstel, eerste voorstel is van 2012!). Er is nog geen datum bekend voor de behandeling in de Eerste Kamer. Na inwerkingtreding van de wet (verwachting thans 2022) moet de gemeente met kleine stapjes gaan beginnen met het actief openbaren van bepaalde categorieën van stukken. Door het Rijk worden hier gelden voor beschikbaar gesteld structureel en incidenteel. Vanuit het Rijk zal een centrale publicatievoorziening, PLOOI (Platform Open Overheidsinformatie) worden ontwikkeld, die alle overheidsinstanties en dus ook wij moeten gaan gebruiken. Uiteraard voldoet die voorziening aan alle wettelijke eisen en bevat deze ook privacy waarborgen. Nog niet duidelijk is wat e.e.a. in de praktijk qua ambtelijke belasting zal gaan betekenen.